

Sygn. akt III AUa 1001/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka (spr.)

Sędziowie: SSA Mirosław Godlewski

SSA Jacek Zajączkowski

Protokolant: sekretarz sądowy Małgorzata Matusiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 sierpnia 2019 r. w Ł.

sprawy W. W.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji W. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 29 maja 2018 r. sygn. akt V U 439/17

oddala apelację.

Sygn. akt AUa 1001/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 marca 2017 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, podwyższył W. W. przysługującą rentę rolniczą wskaźnikiem waloryzacji wynoszącym w 2017 r. 100,44%. Z uwagi na fakt, że kwota waloryzacji wyniosła 5,12 zł, a więc była niższa niż 10,00 zł, na podstawie art. 5 ust. 1 powołanej wyżej ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, podwyższono zainteresowanemu świadczenie o 10,00 zł. Po dokonaniu waloryzacji, renta rolnicza w pełnej wysokości od 1 marca 2017 r. wynosi 1174,98 zł. Z przysługującego świadczenia potrącono odwołującemu między innymi kwotę 494,98 zł tytułem należności alimentacyjnych.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł W. W., domagając się zaniechania potrąceń i wypłaty świadczenia w wysokości odpowiadającej najniższemu świadczeniu.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 maja 2018r. Sąd Okręgowy w Kaliszu oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach. W. W. w lutym 2015 r. złożył wniosek o rentę inwalidzką rolniczą. Świadczenie zostało mu przyznane w wykonaniu wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 25 listopada 2016 r. w sprawie VU 678/15. Przeciwko odwołującemu W. W. prowadzone jest postępowanie egzekucyjne przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kaliszu w sprawie Kmp 41/97. W ramach powyższego postępowania egzekwowane są należności alimentacyjne. W wezwaniu do dokonywania potrąceń z renty odwołującego z dnia 1 grudnia 2014 r., określono wysokość zadłużenia odwołującego z tytułu bieżących alimentów, alimentów zaległych,

należności wypłaconych z Funduszu Alimentacyjnego na kwotę ponad 267 000 zł. Zaskarżoną decyzją organ rentowy potrącił kwotę 494,98 zł z tytułu alimentów. Wysokość renty odwołującego ustalono na kwotę 1174,98 zł, a pozostała po potrąceniu kwota stanowi więcej niż połowę najniższego świadczenia, zaś potrącenia mieszczą się w granicach do 60% świadczenia. Odwołujący zakwestionował też tytuł wykonawczy, będący podstawą dokonania potrąceń.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazał art. 139 ust. 1 pkt 3 i 5, art. 140 ust. 1 pkt 1, art. 140 ust. 7 i art. 141 ust. 1 lit. a i c ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszy Ubezpieczeń Społecznych Sąd Okręgowy wyjaśnił, że zakres kognicji sądu wyznaczony zostaje każdorazowo zakresem zaskarżonej decyzji organu rentowego. W. W. jednoznacznie wskazał, że przedmiotem odwołania nie jest sposób dokonania przez organ rentowy waloryzacji renty. Odwołujący zakwestionował wysokość dokonanych przez organ rentowy potrąceń. Ponadto na rozprawie w dniu 29 maja 2018 r. wniósł o zmniejszenie potrąceń i podwyższenie świadczenia o 150 zł. Sąd i instancji wskazał, że organ rentowy nie dysponuje możliwością zaprzestania potrącania świadczeń alimentacyjnych, ich przekazywania lub też ich dowolnego kształtowania. Art. 139 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS enumeratywnie wylicza wierzytelności, które mogą pomniejszać wysokość świadczenia emerytalnego. Należą do nich sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na zaspokojenie należności alimentacyjnych. Organ rentowy działa w tym zakresie na podstawie zajęcia świadczeń z tytułu egzekucji świadczeń alimentacyjnych przedłożonego przez Komornika Sądowego, który z kolei działa na podstawie tytułu wykonawczego. Rzeczą Sądu było natomiast zbadanie, czy potrącenia nie przekraczają granic które zostały wyrażone w art. 140 i art. 141 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Na podstawie powołanych przepisów ze świadczenia rentowego odwołującego możliwe są potrącenia należności alimentacyjnych do wysokości 60% miesięcznego świadczenia. Z kolei na podstawie tytułów wykonawczych na pokrycie innych należności niż świadczenia alimentacyjne, w tym pozostające w związku z egzekucją administracyjną organ rentowy uprawniony jest potrącać kwotę w wysokości co najwyżej 25% świadczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 4 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa 890/15). Ponadto ustawodawca w art. 141 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wprowadził ograniczenie kwot wolnych od egzekucji, Przepis ten chroni świadczeniobiorcę, któremu należy zapewnić wypłatę świadczeń do 50% minimalnej emerytury lub renty. Jednakże wobec kategorię brzmienia przepisów art. 139 ust. 1 i art. 140 ust. 7 powołanej ustawy uznać należy, że organ rentowy przystępując do dokonywania potrąceń w pierwszej kolejności zobowiązany jest do odprowadzenia należności publicznoprawnych, to jest zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne. Wysokość potrąceń ustala się od kwoty świadczenia przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne i dopiero po odliczeniu tych należności organ rentowy może potrącać należności określone w art. 139 ust. 1 wskazanej ustawy. Ostatecznie ze świadczeń pieniężnych określonych w ustawie – po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych – podlegają potrąceniu m. in. należności alimentacyjne. Potrącenia dokonywane ze świadczenia odwołującego mieszczą się w granicach określonych powołanymi wyżej przepisami, a zasadność tytułu wykonawczego nie podlega badaniu ani przez organ rentowy wypłacający świadczenie, ani przez Sąd kontrolujący decyzję.

Apelację od powyższego wyroku wniósł W. W. zrzucając „kolesiowską znowę w tym celu aby jako inwalida nie miał wystarczających środków do egzystencji i był zmuszony do przymierania głodem”. Podniósł, że postępowanie egzekucyjne jest bezprawne, a kwota zadłużenia 267 000 zł, to nie jest jego zadłużenie alimentacyjne.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu albowiem Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie.

Obowiązujące przepisy prawa dopuszczają możliwość dokonywania potrąceń ze świadczeń emerytalno-rentowych na mocy tytułów wykonawczych. Zasady tych potrąceń reguluje ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a konkretnie art. 139 ust. 1, art. 140 i art. 141, które mają zastosowanie w niniejszej sprawie na podstawie art. 52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Art. 139 ust. 1 stanowi, że ze świadczeń pieniężnych określonych w ustawie - po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych - podlegają potrąceniu, z uwzględnieniem art.

141, m.in. sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na zaspokojenie należności alimentacyjnych (pkt 3). Granice tych potrąceń określa z kolei przepis art. 140 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym potrącenia, o których mowa w art. 139, mogą być dokonywane, z zastrzeżeniem art. 141, w następujących granicach: świadczeń alimentacyjnych, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 3 - do wysokości 60% świadczenia. Z kolei zgodnie z art. 141 ust. 1 pkt 1 a (w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji) emerytury i renty są wolne od egzekucji i potrąceń, z zastrzeżeniem ust. 2, w części odpowiadającej 50% kwoty najniższej emerytury lub renty - zależnie od rodzaju pobieranego przez emeryta (rencistę) świadczenia - przy potrącaniu należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 3, wraz z kosztami i opłatami egzekucyjnymi. Sąd Okręgowy rozpoznając odwołanie ubezpieczonego prawidłowo zastosował właśnie te przepisy i mając na uwadze ich treść, zasadnie odwołanie oddalił.

Odnosząc się do zarzutów apelującego powtórzyć za Sądem Okręgowym należy, że ani organ rentowy, ani Sąd rozpoznający odwołanie od decyzji organu rentowego, nie jest uprawniony do kwestionowania tytułu wykonawczego, czyli prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, który stał się podstawą do dokonywania potrąceń. Jak wynika z wezwania Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kaliszu z dnia 1 grudnia 2014r. (k. 142 akt rentowych), Komornik wskazując na prawomocny wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Kaliszu wydany w sprawie III RC 77/12 zaopatrzony w klauzulę wykonalności z dnia 23 maja 2012r. i działając na wniosek wierzycieli, wezwał organ rentowy do dokonywania potrąceń z renty lub emerytury W. W.. W. W. pobiera od 3 kwietnia 2014r. rentę rolniczą. Pierwszego potrącenia zaległości alimentacyjnych na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Kaliszu w sprawie III RC 77/12, organ rentowy dokonał decyzją z dnia 27 grudnia 2016r. Potrącił wówczas kwotę 489,09 zł. Od decyzji tej W. W. wniósł odwołanie i wyrokiem z dnia 4 kwietnia 2017r. (VU 72/17) Sąd Okręgowy oddalił odwołanie wskazując w uzasadnieniu, że zadłużenie alimentacyjne wynosi ponad 267 000 zł, Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kaliszu prowadzi egzekucję w sprawie Kmp 41/97, w ramach której egzekwowane są należności alimentacyjne W. W. oraz, że wezwaniem z dnia 1 grudnia 2014r. komornik określił wysokość zadłużenia. Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 8 marca 2018r. oddalił apelację ubezpieczonego (III AUa 747/17). Już w postępowaniu w sprawie VU 72/17 ubezpieczony kwestionował tytuł wykonawczy i Sąd Okręgowy wyjaśnił, że nie ma kompetencji do kontrolowania tego tytułu. Na skutek waloryzacji renty dokonanej zaskarżoną decyzją z dnia 9 marca 2017r. KRUS podwyższył kwotę renty i w związku z tym podwyższeniu uległa też wysokość potrąceń. Do 1 marca 2017r. potrącana była kwota 489,09 zł, a od dnia 1 marca 2017r. potrącana jest kwota 494,98 zł. Jak wynika z informacji KRUS kwota potrącenia wyniosła 593,99 zł, ale została obniżona do kwoty 494,98 zł, zgodnie z treścią art.141 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż kwota wolna od potrąceń wynosi 50% najniższej emerytury, czyli 500 zł.

W apelacji, W. W. nadal nie zgadza się z tytułem wykonawczym. Powtórzyć więc należy za Sądem I instancji, który także i w niniejszej sprawie wyjaśniał związaną z tytułem wykonawczym, że ani KRUS, ani Sąd nie są podmiotami uprawnionymi do badania ważności tytułu wykonawczego w niniejszym postępowaniu. Zgodnie z treścią 776 kpc podstawą egzekucji jest tytuł wykonawczy. Tytułem wykonawczym jest tytuł egzekucyjny zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, chyba że ustawa stanowi inaczej. Stosownie do treści art. 777 § 1 pkt 1 kpc tytułami egzekucyjnymi są orzeczenie sądu prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu, jak również ugoda zawarta przed sądem. W myśl art. 803 kpc tytuł wykonawczy stanowi podstawę do prowadzenia egzekucji o całe objęte nim roszczenie i ze wszystkich części majątku dłużnika, chyba że z treści tytułu wynika co innego, a zgodnie z art. 804 § 1 kpc organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Zatem zarówno komornik, jak i organ rentowy oraz sąd związani są tytułem wykonawczym, będącym podstawą potrąceń, czyli wyrokiem Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 1 grudnia 2014r. wydanym w sprawie III RC 77/12.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc orzekł jak w sentencji.